

SLOVENE NI JA

Uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12

Naročnina četrletno 15 Din,
za pol leta 30 Din,
za vse leto 60 Din.

Posamezne številke 1'50 Din.

Za inozemstvo celoletna naročnina 90 Din

Ljubljana, 31. avgusta 1934.

Upravništvo: Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Poštočerkovni račun

Ljubljana št. 16.176

Rokopisov ne vračamo.

Oglasi po tarifu.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani.

Slovenskim bojevnikom!

Opazujemo in iz raznih krajev nam poročajo, da ljudje zapuščajo bojevnike vrste. To je velika napaka. Za brezbržnega nam ni žal. Bojevniki pa, ki je v vas živ spomin na pokojne vzglednike slovenskih vojakov, majorja Golariča in generala Maistra, nikar ne zapuščajte bojevniških skupin! Dosledno in vztrajno zahtevajte, da se v »Boju« uveljavijo vzvišena načela čiste in prave demokracije! Ne dajte se tolažiti s tako zvano demokratizacijo! Slovani smo demokrati že po naravi in Slovenci imamo najmanj potrebe za kake pustolovske poskuse ali za kakršnekoli »führerje«. Fašizem ne pozna in ne prizna vaših temeljnih načel: svoboda, pravičnost, mir! Pravilno umejte, da naša kritika ne gre za tem, da se »Boj« zatre, ko je že tukaj, marveč da sledi načelom, izraženim 29. januarja 1933 po bivši »Zvezi bojevnikov«. Iz svojih vrst si izberite voditelje! Brezpogojno so vas izročili vodstvu pešice vojnih dobrovoljcev! Brezpogojno pa tudi vi odklonite vsako jerobstvo! Osvobodite »Boj«, da ne postane leglo fašizma! »Slovenija« je z vami! Dopisujte v naš slovenski list in razširjajte ga med svojimi tovariši, da skupno vodimo boj proti fašizmu in za demokracijo!

Dr. Štempihar Ivo:

Fašizem, stanovščina in demokracija

(Konec.) IV.

Das ist der Fluch der nationalen Phrase,
dass sie beschenkt uns nur mit langer Nase.

Naš sestavek ni zasnovan vprav kot polemika z »Bojevci«, ki so vendar le ena izmed raznobarnih skupin, ki plovejo k stanovščini, čeprav ona, pri kateri je menda še največ dobrovernih navidezov. Pri verjetno iskrenem začetku tega gibanja je prav za prav uganka, kako so mogli zapasti v tisto, zanj zdej tipično miselnostno smer, ki jih mora kompromitirati, če si uganke ne razložimo s pojavom, da so si njih voditelji osvojili »voditeljstvo«. Na tej »fronti« so pa tudi zelo lapidarni; zadoščajo jim bobneči stavki, celo posamezne besede, ne da bi se potrudili, da pojasnijo njih pomen. Vzemite za primer v roke številko 29 »Preloma« z dne 2. VIII. tega leta. Uvodnik »Nove borbe« (Stare fraze?) navezuje same programatične napovedi. Takole pravi: »Gibanje je vsenarodno in vsedrjavno. (To so same »polne« besede znane stranke in so tudi prav zato zadobile nekoliko čudaški pomen; sicer se ne moremo zamisliti v možnost polnarodnega

ali poldržavnega gibanja, zato tudi ne moremo razumeči »Prelomovega« jezika drugače, kakor da hoče reči, da je gibanje ljudsko in zadržavno; tega pa — mislim — resnemu državljanu ni treba posebej in slovesno o sebi trditi, ker je samo po sebi umevno, zlasti ne gre o sebi trditi kaj takega kot ločilo od domnevnega drugačnih sodržavljanov!) Cilj je — citiram zopet »Prelom« v izvlečku — duhovni, gospodarski in socialni preporek Jugoslavije in vsakega izmed treh narodov. Osnova je strunna (sic!) itd. organizacija vseh, ki hočejo prelomiti s starim časom in izbojevati novo »zarjo« reda, zakonitosti, pravice in smotrnega dela v splošnem gospodarskem dvigu in obnovi dela.« O teh izvedbah programa »Bojevcev« bi se dala napisati prav čedna razprava pod zaglavjem »Stanovska dialektika«; uspeh take razprave bi pa bila ugotovitev, da se odlikuje stanovska dialektika z mojstrskim pripovedovanjem nerazumljivih in nerazumljenih stvari.

V isti številki najdete tudi poročilo o sestanku »Bojevcev« v Št. Pavlu v S. D. Tam je zanimivo zlasti to, kar poroča »Prelom« o govoru prijatelja

Mirka iz Celja, drugače prav dobrega fanta; le-ta je poudarjal tri točke, namreč: njihovih bodočih pravil: a) da bodo nadstrankarska politična organizacija, b) da more biti le dober Slovenec, dober Hrvat in dober Srb dober Jugoslovan, c) da zahtevajo stanovska zastopstva. Na to bi jaz opozoril, da je Hitler vedno trdil in še trdi, da tudi narodni socializem ni strankarsko gibanje, temveč nekaj vsestranskega, vsepolitičnega, vsedravnega in vsenarodnega vsepokrēt, ki vsevsebuje vsenarodno vsenemško vsebodočnost pod vsevednim vsevodstvom vsevoditelja, v ostalem pa bodi zadoščeno logiki z ugotovitvijo, da se točki a) in c) bodočih pravil bijeta in je s točko e) programa vsegotovo, da postanejo »Bojevci« politična stranka stanovskega hotenja, če ne po pozitivnem pravu, pa po praktičnem učinku.

S postavitvijo zahteve po stanovskih zastopstvih prehajajo »Bojevci« v tako pozicijo, ki jo formalno zanikajo, ki pa bo faktična; postali bodo torej političen, toda neodkrit faktor. Ta neodkritost bo toliko bolj občutna, kolikor dalje časa nas bodo pustili hrepeneti po razjasnitvi, kaj sami predstavljajo pod »stanovskimi zastopstvi« in kako jih mislijo uresničiti.

Kakor nalašč je tudi ta »Prelom« zgovoren dokaz, da nam stanovščinarji ne bodo prej pokazali, kakšna je stanovščina, preden ne bodo v sedlu. Tako pa so napravili Benito I., Adolf II., Engelbert III. in Kimon IV.; odkrita fašistovščina se namreč uresničiti samo od zgoraj navzdol.

Dokler je treba fašistovščino propagirati, bo propaganda slikala gibanje kot gibanje za popravek demokracije. Ta taktična ideologija napadalne fašistovščine se ujema z že postavljenimi ugotovitvijo, da je fašistovščina stvarno samo nadaljnje demontiranje demokracije, pa tudi z že postavljenimi ugotovitvijo, da tvorijo nosilci meščanske lažidemokracije most od demokracije do stanovščine in da so oni povod nastanka fašistovščine. Kajti kar hočejo doseči fašistovščinarji, to se v meščanski lažidemokraciji že godi; spor med njimi in med lažidemokrati je samo spor za vodstvo v obstoječem političnem redu, ali z drugimi besedami: osebni spor med bratci istega kova za oblast. Ker prvi še niso na oblasti, potrebujejo videza, da ima-

Zakon resnice

UVOD.

Prvo poglavje. Dušeduhovna revolucija.

2. odstavek. Peterjni dušeduhovni razcep.

(Nadaljevanje.)

(Teoretična in praktična kriza sveta. Borba iracionalizma proti racionalizmu. Prvi razcep podzavesti in zavesti, duše in duha. Drugi razcep občutkov. Zmota Heraklitove protislovnosti. Dve stopnji dušeduhovnega razvoja. Tretji razcep podzavesti s superaktivacijo ali degeneracijo nagonov. Četrti razcep samočutnosti in sočutnosti, senzualizma in konsenzualizma. Dušeduhovna resonanca. Višek individualizma v heroični dobi Grkov. Peti razcep fenomenalizma in realizma. Neločljiva celost notranje dušeduhovnosti in zunanje stvarnosti v zaznavanju.)

§ 1. Kriza je zajela človeka na vseh teoretičnih in praktičnih poljih njegove dejavnosti, v vseh predelih njegovega zemeljskega bivališča. V položaju krize se nahaja vsa sodobna znanost, morala in umetnost. Množijo se skeptični spisi in knjige o »krizi« v fiziki, psihologiji in filozofiji (spoznavni kritiki). O nobenem predmetu spoznavanja ni soglasja in splošno priznane resnice med strokovnjaki. Vse resnice, vsi znanstveni pojmi so se začeli majati in premikati, tako da se nič ne ve, v kakih oblikah nam jih spet izkristalizira bližnja bodočnost. Socialne borbe napovedujejo preovrednotenje vseh socialnih pojmov. V skrajnostnem nihanju umetnosti in mode se preusmerja estetično čustvovanje.

Pritisek praktične krize pa čutimo vsi na lastni koži: brezposelnost, zastoj agrarne in industrijske produkcije, polomi bank in valut. Brezuspšne gospodarstvene in razorožitvene konference dokazujejo vedno iznova, da je človeštvo zašlo v naraščajočim oboroževanjem, zadolževanjem in vzdrževa-

njem brezposelnih v brezizhodno zagato, v kateri se duše in omagujejo celo najbogatejše države.

Ista mrka podoba kulturnega Zapada se ponavlja na Vzhodu. Poglejmo samo v Rusijo, Indijo in Kitaj. Sočutje vsega človeštva obuja na pr. kulturna borba Gandija za duhovno in gmotno osvoboditev Indije, kakor bi se hotela tukaj vsa kriza sveta zgostiti in simbolično nazorno projicirati v eno točko zemeljske površine.

§ 2. Kot reflektorična reakcija na splošno popuščanje intelektualnih in moralnih zavor individualistične kulture se širi neka divja svoboda. Razvezane in sproščene iracionalne sile si dajejo duška v krvavih in nekrvavih državnih preobratih. Tu ni primerno mesto za razmišljanje posebnih revolucionarnih pokretov. Neke vsiljive, na duhovno področje posegajoče skupnosti pa ni mogoče prezreti. Nepričakovano in presenetljivo se obrača namreč sodobna revolucija pred vsem proti logičnim vezem razuma, proti razumu kot najopasnejšemu sovražniku, to se pravi, proti človeški sposobnosti spoznavanja resnice, proti filozofiji kot spoznavnokritični vedi o resnici. Tako se nam razodeva nemirno gibanje narodov v svojem jedru kot revolucionaren upor nagnonske duše (irratio) proti razumni duši (ratio, intellectus), torej kot borba iracionalizma proti racionalizmu.

§ 3. Kljub navidezni protilogičnosti pa je ta borba vendar — dosledno logična, namreč radikalno dosledna proti individualistični razvidevnosti, ki jemlje za vsako teoretično in praktično merilo zgolj individualno osebo ali osebe. Posamezen analitično in individualistično usmerjen filozof seveda — le svojo. Oživila je zopet neokrnjena enota ljudske, sintetično-analitične duše. Celost osvobojenih instinktov grne proti zmotam doslejšnje analitične in individualistične filozofije, proti nasišljju analitičnega in individualističnega racionaliz-

ma. Nagnonski iracionalizem borbe moti le navidezno, ker je iracionalna podzavest izvorni motor vsega duševnega življenja, a hoče nekritično, še vedno pod vplivom dedne, analitično individualistične razvidevnosti ovekovečiti in poabsolutiti dedičino nekih relativnih le slučajno pridobljenih nagonov in pojmov.

§ 4. Individualistična vzgoja je razcepila pod vplivom neugodne izpremembe okolja prvotno, kolektivno dušeduhovno celost, je porušila prirodno ravnovesje podzavesti in zavesti, nagnonske čustvenosti (emocije) in razuma (intelekt), duše in duha. Analitični racionalizem si je izmislil utvaro individualistične borbe izvoljencev, izbrancev, po kateri ima samo izvoljena, izbrana oseba ali rasa pravico do obstanka in dolžnost, vse druge tekmujoče osebe ali rase zaslužiti ali uničiti. Monistično utvaro je prenesel celo v psihologijo in kratkomalo izpodmaknil podzavestni, emocionalni temelj dušeduhovni celosti s tem, da ga je prezrl in priznal značaj dušeduhovnosti le omejenemu, odcepljenemu delu analitične, individualistično usmerjene zavesti. Ni razumel tiste vsakdanje borbe med emocijo in intelektom v človeških prsilih, da ta borbeni, notranji nemir ni nikako medsebojno uničevanje, marveč le neprestano iskanje ravnovesja, sledečega izpreminjanju odnosov. V zavesti sami je razcepila analitična pozornost enotne občutke v zavestno nazornost in podzavestno nenazornost podčutkov (pričutkov) ter se omejila na nazorni senzualizem občutkov. Protienostranskemu in omejenemu pojmovanju psihologije se je nujno uprla celostna dušeduhovnost, zlasti v obliki moderne psihoanalize: iz podzavesti izvira duševna moč in energija, ki jo zavestni duh ureja in usmerja, zavira ali pospešuje, slabi ali ojačuje. Podzavestne in nenazorne asociacije obdajajo vsak nazoren občutek kakor se medlo razsvetljeno polje izgublja

jo nov program in da so množice za njimi; zato napadajo druge, ki so na oblasti in ki zato, da se otepajo prvih, branijo navidezno stari program. Brž ko se bodo pa prvi in drugi sporazumeli glede porazdelitve položajev, ki jih daje razpolaganje z oblastjo, se bo množica, ki danes veruje stanovščinarskim pridigam, prav tako praskala, kakor se praskajo v Nemčiji člani SA oddelkov. Stanovščinarska taktika je tedaj posnemanje taktike tistih reakcionarnih strank, ki so zato za žensko volilno pravico, da bi z večino, ki jo dajejo ženski glasovi,

dosegli možnost sunka na desno in da bi s pomočjo demokratičnega uspeha ustvarili podstavo za naskok zoper demokracijo.* Zato tudi snubijo stanovščinarji množico z vekovnimi sredstvi vplivanja na psihozo mase: s četverstopi, s konji, trakovi in godbami in očarana množica gre ter pomaga rušiti princip večine, moč množice.

* Samo da mi ne pride zdaj kdo s sumničenjem, da smo zoper žensko volilno pravico. — Op. pis.

Belgrajska „Politika“ in „Trgovski list“

»Trgovski list« je priobčil dne 18. VIII. t. l. pod zaglavjem »Trgovinska bilanca« sledeči zanimivi nastavek:

»Politika« je objavila članek z naslovom »Kako se delajo pri nas bilance«. V tem članku trdi, da so bilance naših industrijskih podjetij, zlasti onih, ki uživajo carinsko zaščito, neverodostojne. To dokazujejo zlasti vedno nove investicije, visoke plače direktorjev in tantieme upravnih svetnikov, a tudi neprimerne visoke cene njih izdelkov ter neprimerne nizke mezde delavcev. Vsi objektivni razlogi da govore za to, da so bilance napačne. Ker se pa na podlagi bilanc plačuje družbeni davek, zato je tudi donos tega davka tako majhen, saj je bil za l. 1932/33 proračunan na samo 120 milijonov dinarjev. Kako je ta vsota majhna, se vidi tudi iz tega, da so uslužbenci teh podjetij plačali samo v letu 1932 več kot 167 milijonov dinarjev uslužbenskega davka. In nato navaja člankar imenoma razna industrijska podjetja, koliko so ona plačala davkov in koliko njih uslužbenci. Tako navaja Kranjsko industrijsko družbo, ki da je plačala leta 1929 davka 239.050 Din, l. 1930 622.000 Din, l. 1931 pa 1.215.000 Din, dočim so plačali njeni uslužbenci v teh letih uslužbenskega davka 1.036.843, oziroma 1.200.000 in 1.320.000 l. 1931. Nadalje navaja za Jugo-Češko podrobne podatke ter trdi, da so plačali njeni uslužbenci v l. 1932 skoraj desetkrat toliko davka ko družba sama, ki da je plačala le 55.700 Din družbenega davka. Posebej se omenja še družba »Store«, nakar pa se le na splošno omenja Tesličeve tvornice, Arko, varždinske industrije in novosadska tvornica vijakov.

To naštevaje tvrdi — in reči moremo: to silno enostransko naštevaje tvrdi — je tudi vzrok, da reagiramo na članek »Politike«. Recimo, da so navedbe v članku absolutno točne in da v resnici ne odgovarjajo bilance naših industrijskih družb dejanskemu stanju. Toda zakaj se potem kaže s posebnim poudarkom le na tvornice v Sloveniji, dočim se v drugih prečanskih krajih omenjajo le mimogrede, one v Srbiji pa sploh ne. Ali bi morda hotel reči člankar, da so bilance napačne le v Sloveniji, drugod pa absolutno pravilne. Prepri-

čani smo, da takšne gorostasne trditve pač ni namerjal člankar.

To pa je tudi razlog, da članka v »Politiki« ne moremo sprejeti brez ugovora. Saj je morda res, da niso bilance industrijskih podjetij narejene tako, da bi imela nad njimi svoje veselje davčna uprava in prav radi verujemo, da se industrialci in tvorničarji trudijo, da sfrizirajo svoje bilance čimbolj primerno za nizko odmero davka. Če pa delajo tako, potem delajo tako v vsej državi in potem ne gre navajati kot ostrašujoče primere le industrije iz ene pokrajine. Če se že hoče napraviti red, potem ga je treba napraviti temeljito, ne pa zahajati le podjetja ene pokrajine. Kajti objektivno je le tisti, ki gre do kónca, ne pa tisti, ki je pogumen le takrat, kadar je med prečani. Zato pa tudi rečemo: Prav, napravite red, primite vse, ki delajo napačne, toda primite v resnici vse, one tu prav tako, kakor one, ki so v pokrajinah čez Drino. Da bi pa bilo vestno sestavljanje bilanc za namene davčne uprave samo privilegij Slovenije, pa hvala lepa!

To tem manj, ker je itak znano, ne le v Sloveniji, temveč v vsej državi, da je davčna uprava vprav v Sloveniji najbolj rigorozna in da že ona gleda na to, da je vedno težje skrivati po bilancah kakšne dobičke. Prav iz tega razloga pa moremo tudi reči, da se moramo tembolj čuditi, če se člankarju v belgrajskem listu ni zdelo niti ena bilanca podjetij v starih krajih čudna, temveč le one podjetij v Sloveniji! Res, več ko čudno je, da člankar tega, kar ima pred nosom, ne vidi, da pa ga najbolj zanimajo industrije, ki so najbolj oddaljene od njega.

In ker ne moremo prezreti tega čudnega nasprotja, da piše beograjski list mesto o svojih domačih, le o najbolj oddaljenih slovenskih podjetjih, zato tudi ne moremo verovati v dobro voljo člankarja. Nasprotno imamo vtisk, da se zopet enkrat hoče prevladati vsa peza davčne obremenitve na podjetja v Sloveniji. Zato se ta postavljajo na oder kot najbolj črna, češ, glejte jih, kako znajo prikrivati dohodke, da bi na nje padla vsa jeza, dočim je o drugih podjetjih lepo tiho.

Vprav zaradi najbolj vzorno delujoče davčne uprave v Sloveniji pa je člankarjev očitek tudi ne-

objektiven, ker je že davčna uprava sama jamstvo, da ni mogoče sestavljati tako silno napačnih bilanc, kakor pa bi hotel dopovedati člankar. Storit je zato tem večjo napako, če ni zapičil svojega opozorila tudi v drugo smer, kjer je objektivno mnogo več verjetnosti za pravilnost njegovih trditev. Končno pa treba omeniti še nekaj, kar je člankar tudi čisto prezrl. V Sloveniji se plačujejo vse socialne dajatve, dočim so v drugih banovinah te zelo neznačne. Samo pokojninsko zavarovanje velja v Sloveniji nad 20 milijonov in najmanj polovica tega zneska odpade na podjetja. Zaradi socialnih dajatev je slovenska industrija itak v neenaki konkurenčni poziciji z industrijami v drugih banovinah, zaradi neenake davčne prakse je ta razlika še poostrena. A sedaj naj bo Slovenija še glavni in edini kriviec za morebitne preizkone izkazane dobičke v bilancah! Bila bi to v resnici skrajna krivičnost, ki si jo je mogoče misliti.

Prav radi tega bomo verjeli v dobro voljo člankarja »Politike« le, kadar bo ta izpolnil svoje navedbe z onimi iz vse države. Kadar bo objavil, koliko plačuje druž. davka Borski rudnik, Trepča, Bača, Dalmatienne, kadar bo povedal, koliko so plačale tvornice v Paračinu, Leskovcu, Belgradu itd., kadar bo razkril podatke o plačanih davkih velikih sladkornih tvornic, steklarn in drugih podjetij, kadar bo podana celotna slika o davkih, ki jih plača vsako podjetje v državi, takrat bo šele mogoča objektivna debata o obdačenju naših industrij. Takrat se bo namreč šele videlo, kako visok je odstotek, ki ga industrija v Sloveniji že plačuje, pa čeprav se njeni režijski stroški najvišji in čeprav je tudi njeno davčno breme najvišje.

Davčna dolžnost mora biti za vse enaka in zato odklanjamo enostranski članek »Politike«!

»Jezik« brez prilastka je (namreč) zelo odmišljen pojem; da dam tej besedi meso in kri, moram povedati: kateri jezik? Kajti človeštvo govori mnogo jezikov, vsak človek je pa samo enemu dolžnik za vse. Drugi jeziki nam morejo biti znani ali neznan, bližji ali tuji, koristni ali nekoristni in utegnajo, po svojem razmerju do nas in po našem razmerju do njih, mnogo ali malo vplivati na nas; jezik v čigar oblasti je vključeno naše notranje bitje za nazaj in za naprej, tako da se mu brez usodne pohabe ne moremo odtujiti, je pa izmed vseh samo eden: naš podedovani jezik, jezik naše mladosti, jezik dojmov in doživetij vsega našega življenja, jezik naše vsakdanje okolice, sredi katere rastemo, dozorevamo in odmiramo.

Vladimir Levstik v članku Poslanstvo Besede, Zvon št. 2, 1934.

Širite in naročajte naš tednik!

osoli žarečega jedra. Da ne utremo kake psihoanalitične »superaktivacije«, opozarjamo, da je »psihoanaliza« le poseben, subjektiven, v mnogočem zmoten način psihološkega gledanja. »Zmoten osebito v zadevi« »psihoanalitičnega kompleksa«, ki ni nikakr priroden kompleks (celota), marveč le umetno odepljen, superaktiviran del z željo »bodi = kompleksa«, dominantne bodi = celote.

§ 5. Površen opazovalec ne slutiti sintetično-analitičnega uravnovešavanja po časovnih tipih, po časovno razprostratih, enotnih ritmičnih, marveč gleda v statičnem trenutku res nekako potrđilo Heraklitove polarnosti, mehničnega nihanja med obema ekstremoma teze in antiteze, slepega zidanja in rušenja, kakor bi se avtomatično ponavljala perioda protislavij, mena življenja in smrti. V dušehodovnost preneseni princip protislavnosti se nam dozdeva kakor neki večni, nerazrešljiv antagonizem med dušo (emocijjo) in duhom (intelektom), med iracionalizmom in racionalizmom.

Bistri in ženični mislec Heraklit pa ima danes samo veljavo razvojnega dokumenta analitične pozornosti. Dokazuje namreč dejstvo progresivne razvidenosti, napredujoče sintetičnoanalitične pozornosti v dojemanju prostornih in časovnih odnosov. Naša razvitejša logika ne razvideva več v tisti dvojnosti nekega hipnega, statičnega tipa in antagonizma, marveč neko razvijajo, v času razprostrto iskanje višjega ravnovesja in soglasja (sporazuma) različnih, sodelujočih prvin in stopenj.

Kljub psihoanalizi si moderna psihoanaliza še danes ni na jasnem, ali gibljeta življenje dva različna, izključujoča se principa, duša (emocija) ali duh (intelekt), ali pa enotno dušehodovno počelo v obeh razvojnih, dopolnjujočih se stopnjah duše in duha? Empirično psihološki dualizem ugotavlja le toliko, da se začena življenje podzavestno, z nagonosko duševnostjo čustev, refleksiv in instinktivov. Vzporedno z zavestjo, z napredkom možganske skorje (progresivne cerebracije) nastajata druga, višja razvojna stopnja duha (razuma). Duša dosega v živi, organski materiji z obema nagonoma rasti in razmnožitve svoj višek. Kot regulator (reostat) slepega pleonazma, prekipevajoče rasti in razmnožitve, ki bi se morala naposled sama v sebi zadušiti, sama sebe uničiti, se pridružuje kot

dopolnilo organične celote razumni duh ali intelekt.

§ 6. Individualistična duša se omejuje na lastni rod in lastno telo, živi v nekaki omejeni občutljivosti za lastno pleme in telo. Šele duh vzrase nad njo ter jo razširi in ojači; njegova razvidnost ali razlikovnost zagleda zunanji svet okolja, drugih teles in plemen. Sočutna čutila in čustva, določena za dojemanje drugih stvari, stvari, ga zvežejo z njimi v sotrudno, harmonično celoto in moto. To razvojno uravnovešanje samočutnosti in sočutnosti pa se ne vrši mirno v tihem soglasju, marveč stopnjema v neprestanem in bolesterm nihanju, v borbenem in tekmujočem iskanju.

Analitična pozornost, ki je na videz razdvojila nerazdvojno celost duše in duha, celost nazorno zavestnih občutkov in nenazorno podzavestnih občutkov (pričutkov) je nadaljevala svoje razkrojno delo dalje, v podzavesti sami in razcepila tretjič enotno skupino nagonov. Tudi čustva in nagone spaja podzavest v ravnovesju sintetičnoanalitične celosti, iz katere se diferencirajo posamezni nagoni deloma po prilagajanju vplivom okolja in vzgoje z enostranskim ponavljanjem in ojačevanjem (aktivitetna hipertrofija po Lamarcku, superaktivacija), deloma po degeneraciji in atrofiji (inaktivacija) pristojnega živčevja. Po enostranski dejavni hipertrofiji se poruši ravnovesje med nagoni in dominantno nadvlada superaktivirani nagon, z degeneracijo in atrofijo izpade in utihne izrojena struna akorda.

Četrto, morda najusodnejši funkcionalni razcep je povzročila analitična pozornost v osnovi dušehodovne občutljivosti. Čutila se razvijajo iz prilagajanja neke univerzalne občutljivosti vsaj kvantitativno različnim dražilom okolja. V univerzalni občutljivosti pa je za človeško sožitje najvažnejša tista dvosmerna občutljivost, ki čuti istočasno dražila v lastnem in drugem, bližnjem telesu. To dvosmerno občutljivost si najlaže ponazorimo z metaforo akustične in električne resonance (indukcije). Struna zavezni prvič neposredno, ako brenkneš s prstom njo samo, a drugič posredno v resonanci, ako brenkneš v nje bližini drugo, nji sorodno struno. Isto velja za primaren in sekundaren inducirani električen tok. V senzualizmu čuti duša nepo-

sredno le lastna dražila, v resonanci konsenzualizma (sočutnosti) pa posredno tudi dražila drugih sorodnih duš v bližini. Instinkt zdravega, prirodnega razuma je označil to svojevrstno, posredno občutljivost s posebno besedo (sočutje, usmiljenje, posnemanje, somišljenik, sotrudenik), v parapsihologiji s »telepatijo«. Prirojeno sočutnost konsenzualizma (konegoizma) je analitična pozornost inaktivirala in prezrla s tem, da se je vsa osredotočila v samočutnosti senzualizma (solegoizma) in jo z enostranskim ponavljanjem superaktivirala. Sočutna otopelost (atrofija) dvosmerne občutljivosti je deloma posledica težjega boja za obstanek, deloma pa simptom živčne degeneracije. Degenerirano živčevje izgubi sposobnost sočutnosti (resonance) in se omeji na samočutnost lastnih čustev in nagonov. Šola individualističnega racionalizma je superaktivirani odcep »solsenzualizma (solipsizma, solegoizma) umetno ojačila, utrdila in osamostavila, kakor opažamo to že v individualistični vzgoji »heroične dobe« Grkov. Seveda je bila takrat individualistična superaktivacija v okolju barbarških, krvoločno bojevitih tolp za obrambo kulturnih začetkov potrebna. Dandanes pa ta omejena, individualistična dediščina le ovira kulturne napredek, ako je ne prestavimo v službo splošne blaginje in je ne potenciramo s sodelovanjem, z induktivnim sozvenenjem sorodno stremečih duš.

Peti razcep je naposled izvršila analitična pozornost v problemu spoznavanja z enostranskim nihanjem med obema ekstremoma fenomenalizma (idealizma) in materialističnega realizma. Idealistični racionalizem izvaja vse spoznavanje od znotraj, iz prirojenih in apriornih pojmov, materialistični empirizem pa nasprotno od zunaj, iz materialnih stvari. V istini pa sodelujeta v osnovnem spoznavanju zaznave neločljivo notranja, subjektivna dušehodovnost in zunanja, objektivna stvarnost sveta. Dušehodovnost in stvarnost tvorita v spoznavanju organično celost. Materialna, v rastlinah in živalskih objektivno preduševljena substanca in subjektivna dušehodovna substanca spoznavajočega človeka se nahajata v neprestani medsebojnosti vzporednega ali vzročnega, neposrednega ali posrednega (funkcionalnega) sodelovanja.

Dr. Pavel Dvojnik.

Nova sepsa na kirurgiji v Ljubljani

Komaj se je poleglo razburjenje občinstva zaradi prve sepsa na ljubljanskem kirurškem oddelku spomladi 1933, že poročajo dnevniki o novi sepsi. Ljudje prestrašeni begajo in vprašujejo, kje se naj dajo operirati, ker v gospodarski krizi ne more vsak plačati sanatorija.

Preiskava je baje topot ugotovila izvor sepsa v okuženju fiziološke ali slane raztopine, ki rabi za izpiranje ran in podkožno infuzijo, z bakterijo »pyocyaneus« (bacterium pyocyaneum). Nova sepsa prav za prav ne zasluži svojega imena in vsako vznemirjanje je nepotrebno, ker je piocianej precej nedolžna bakterija. Zdravniki celo pozdravljajo njegov pojav, ki se spozna po modrozeleni barvi gnoja in osladnem vonju, spominjajočem na lipovo cvetje. Trdovratno in kronično se gnoječe rane ozdravijo kmalu po nastopu modrozelenega piocianeja, ker izločuje ferment, ki zamori druge septične bakterije. Le redkokedaj povzroči sam sepsa ali smrtno pljučnico. Navadno se nahaja v vodi in prahu, v ustih in na koži zdravega človeka, v obvezilih in včasih epidemično v prahu prenapolnjenih bolniških sob. Največkrat pa se opaža v gnojnih ranah kot spremljevalec drugih gnojnih in strupenih bakterij.

Pravilno ugotavlja dopisnik »Jutra« vzrok nove sepsa v prenapolnjenju kirurškega oddelka. Bakteriološka preiskava je že l. 1925 dobila 1977 kali v 1 m³ zraka na kirurškem oddelku, dočim znaša normalno število le 500—900 kali. Nova, čeprav nedolžna sepsa je zares ponoven in resen memento, da je treba za ureditev razmer na naši kirurgiji ukreniti kaj več, kakor je bilo ukrenjeno, namreč efektivno razširiti sedanjost premajhno bolnišnico z ustanovitvijo nove in večje mestne bolnišnice na ljubljanskem ali savskem polju. Mnogo je kriva na nevdružljivih razmerah zares naša indolentna javnost sama, ki ne zna ceniti dragocenega zdravja in se z nekakim orientalskim fatalizmom udaja razmeram, kakor da drugod ne bi bile boljše. Zakaj pa do l. 1932 ni bilo nobene sepsa? Dopisnik navedenega dnevnika bi moral tudi pravilno dostaviti, da vzdržujejo to fatalistično potuho zlasti zastopniki javnosti in javnega mnenja, namreč tisti dnevniki, ki odklanjajo stvarna pojasnila poklicnih strokovnjakov.

Ni pa resnično, da je nova sepsa znamenje sistema, v kateri je naš kirurški oddelek obsojen, in da je okuženje slane raztopine zakrivila malomarnost zdravnikov, ker je niso po predpisih sterilizirali ali dali sterilizirati. Kaj koristi vsa sterilizacija, ako pa takoj z bakterijami prenatrani zrak vse inficira? Dalje ni resnično, da javna uprava ustvarja nekako ozračje neodgovornosti, ki avtomatično okužuje podrejene zdravnike, da popuščajo v svojih funkcijah. Zakaj pa niso popustili zdravniki do l. 1932? Težka obdolžitev, ki bi utegnila z očitkom ozračja neodgovornosti zadeti tudi odgovorne bivše ravnateljce, inspektorje in načelnike, kakor da so oni s svojo nevostnostjo in nesposob-

nostjo zakrivilili vse razmere. Tukaj bi bila konkretnija in odkritejša beseda na mestu!

Edino rešitev kirurškega oddelka iz kronične krize prinaša predlog »Slovenije«, da se zgradi nova mestna bolnišnica. Z njim se strinja tudi spomenica našega vrlega Društva medicincev. Ta zahteva prav tako sredi Nove Ljubljane novo bolnišnico, ki naj postane obenem naša klinična bolnišnica in sedež drugih potrebnih, zdravstvenih ustanov.

Pred kratkim je poročalo »Jutro« o jubileju nekoga slavnega higienika, po katerem uživa Jugoslavija pri Zvezi narodov tak ugled, da se bodo vršili tečaji Mednarodne šole za narodno zdravje v Parizu tudi v Zagrebu. Ker potrebuje nova mestna bolnišnica tudi oddelek za infektivske bolezni in za malarijo, bi bilo lahko po posredovanju tega higienika, ki je tudi velik prijatelj Ljubljane in že baje pred leti obljubil pet milijonov v ta namen, izposlovati še več podpore iz istega ameriškega fonda. Ali je res le nebržnost bivšega predsednika Slovenskega zdravniškega društva za socialno medicino preprečila izvršitev obširnega in potrebnega načrta? Mestni fizikat bi zelo ustregel občinstvu s podrobnejšim pojasnilom, posebno z ozirom nato, ker se je g. mestni fizik dr. M. Rus že leta 1928 v uradnem poročilu toplo zavzel za Zdravstveni dom, rekoč:

OPAZOVALEC

Mimogrede

Čudno... »Jutro« je vzelo v obrambo slovenske koroška krajevna imena in naše Korošce — proti belgrajski »Politiki«! Mi se temu protestu iz vsega srca pridružujemo, ker je res netaktno, da jugoslovanski časnikar, pa naj je že Bora Glišić ali kdorkoli, netaktno pa tudi od lista, ki dopusti kaj takega, da slovensko Vrbsko jezero v cirilici imenuje Verterze in niti z besedo ne omenja našega slovenskega koroškega ljudstva.

Znani inž. Marko Kranjec obračunava s svojimi »bivšimi sodelavci« v splitski Orjuni. Za nas je zanimivo tole, ko pravi: »Delal bom v organizaciji Jugoslovanske akcije, ki ima 100odstotni orjunaški program... Ne morem pa prenašati, da se z lažjo mamijo Orjunaši (v Jugoslovansko akcijo? Op. uredn.)« In dalje: »Kradejo čast (Orjunaši — op. uredn.) meni, ki sem ostal tej Orjuni edini od vodstva častno na čelu, za katero sem živel in trpel, katere vse večje akcije sem vodil osebno... in sedaj... sem... »idealista« v narekovaju.« Splitskim Orjunašem namreč. —

Vsem, ki vam je obstoj neodvisnega, odločno našega, notranji naši koncentraciji služečega lista pri sreč, podprite nas z rednim plačevanjem naročnine!

NASIM NAROČNIKOM!

Tej številki smo priložili poštne položnice. Poslužite se jih vsi, ki ste z naročnino v zaostanku! Prihranite nam osebne opomine! Komur je za list in za stvar, ki jo zastopa, naj se spomni svoje dolžnosti. Zgolj od simpatij naših somišljenikov list ne more živeti. Od vseh zavednih Slovencev pričakujemo, da ga dejansko podprejo.

Uprava.

»Mestni fizikat nujno in toplo pozdravlja namepravano ustanovitev Zdravstvenega doma v Ljubljani, ki bi imel postati tudi sedež vseh ustanov za socialno-higijensko skrbstvo dojenčkov, male in šolske dece ter bi z zgoraj predlaganim uradom in v kolaboraciji z vsemi mladinskimi dobrodelnimi, ev. tudi telovadnimi in sportnimi društvi postal žarišče zdrave naše bodočnosti ter ponos Ljubljane.«

Končno mi bodi dovoljeno, stvarno popraviti še mnenje »Uradnika« v zadnjem članku »Varnost in zdravje ljubljanskih meščanov«, da ni Zdravniška zbornica naša najvišja zdravstvena ustanova. Nadzorstvena zdravstvena oblast je banska uprava (VI. oddelek, načelnik dr. Fr. Dolšak), ki more vsak sklep Zdravniške zbornice revidirati.

Zdravnik.

Varstvo narodnih manjšin prvič uradno pred „Zvezo narodov“

Poljska republika je letos meseca aprila predložila generalnemu tajništvu »Zveze narodov« v Genevi uradni predlog za varstvo narodnih, plemenskih in verskih manjšin. Ta predlog bo obravnavala »Zveza narodov« v letošnjem jesenskem zasedanju, ki se prične 10. septembra t. l. Poljska republika je sicer sprožila to zadevo očitno zaradi Rusije, ki hoče vstopiti v »Zvezo narodov« ter ima Poljska namen glasovati za sprejem Rusije v »Zvezo narodov« gotovo le s pogojem, če Rusija pristane na poljski predlog. Predlog poljske republike se naslanja na sklepe in dognanja evropskih manjšin kongresov, za katere ima največje zasluge Slovenec dr. Wilfan in pri katerih sodeluje tudi dr. Besednjak. Poljski predlog ima predvsem ta pomen, da bo vprašanje manjšin letošnjo jesen prvič uradno obravnavala »Zveza narodov«. Poljska republika zahteva, da skliče »Zveza narodov« mednarodni kongres, ki se ga morajo udeležiti vse države, ki so v »Zvezi narodov«, in sicer najkonec v 6 mesecih ter da na tem kongresu sklenejo mednarodno konvencijo o varstvu narodnih, verskih in plemenskih manjšin vse države »Zveze narodov«, kajti doslej so zavezane z mirovnimi pogodbami le premagane, oziroma nasledstvene države prejšnje Avstro-Ogrske, da varujejo manjšine. Velike sile, n. pr. Italija nima nobenih takih ob-

Janez Kocmur:

Nekaj spominov

(Nadaljevanje.)

Cankar se je živo zanimal za zborovanje, katerega glavno delo se je vršilo zaupno, v odsekih. Nekaj časa je bil navzoč tudi sam kot gost na galeriji. Za vstopnico mu je služila strankarska izkaznica. Iz njegovega pripovedovanja sem posnel, da je nenavadno dobro poučen o vseh organizacijskih vprašanjih. Zlasti ni mogel prehlitati prosvetnega dela dunajskih organizacij in požitvalnosti delavskih zaupnikov. Navzlic temu so mu bile zahteve Čehov simpatične, sodeč pravilno, da bi se s federativno urejeno organizacijo odbila ost narodnosocialistični propagandi, predvsem med Čehi; Nemci da bi sicer prvi hip nekaj izgubili, zato pa bi se ojačile organizacije drugih narodnosti. Vendar o tem nisva dosti govorila. Naenkrat je zahteval razglednice. Napisal jih je cel šop. Vse sem moral sopolpisati. Le ene nisem maral. »Zakaj ne?« se je začudil in jo glasno prebral. »Mar zato, ker ji pišem, če me ima še rada?« — »Da,« sem pritrldil. »Lahko bi bila užaljena, ker me ne pozna.« »Prav imaš,« se je zasmejal. »Na to še mislil nisem. Lahko bi mislila, da jo zafrkujem. Tega pa ne maram.«

Vtaknil je razglednico v žep in se za hip zamislil. »Čakaj, da ti povem,« je začel znova. »Nič... najprej te bom nekaj vprašal... Toda povedati moraš po pravici, tako, kakor misliš... Ali sem lep?« Ostrmel sem, takega vprašanja nisem pričakoval. Prvi hip nisem vedel, kaj bi; toda on je silil: »Dobro me pogledj, pa povej, kakšen vtisk napravljam po tvojem na ženske...« Gledal me je zvedavo s trpkim nasmehom okrog ust. »Dobro, če res hočeš,« sem začel počasi v vidni zadregi, »tedaj dovoli, da ne odgovorim kar s kratkim, dá ali ne!« — »Le govori, kakor misliš,« je hitel nestrpno. »Sem res radoveden.« — »Lepota, tudi človeška, je nekaj relativnega,« sem začel. »So sicer neka pravila, a ne za vse primere. Staroklasni kipi veljajo za vzor človeške lepote; če pa bi eden takih kipov, n. pr. ženski, nenadoma oživel

in se pojavil na ulici v današnji modi, bi celó marsikateri umetnik sodil: mesarica, branjevka...« »Imenitno! Naprej!« se je zasmejal na ves glas. — »Moški gleda moškega z drugačnim očesom kakor ženska. Istotako ne gleda več moških eno in isto žensko enako. Skoraj vse ženske pa so enake v tem, da se v nemajo za moške, ki se kakorkoli odlikujejo ali imajo vidno vlogo. N. pr. za pisateljce, umetnike, pevce, sijajne govornike itd. In to brez ozira na telesne vrline oboževanca. Pri tem ima veliko vlogo intelekt. Dostikrat podzavestno. Surov pogled vidi le fizične vrline, ocenjuje zgolj oblike, tehta meso. Nj vseeno, kdo gleda in kako gleda. Neznane na ulici se ti danes lahko zdí grd, odvraten — jutri ga boš presojal pa vse drugače, ko si zvedel, kdo je. Gledal ga boš z drugim notranjim očesom, poteze njegovega obraza ti bodo postale plemenite, dobile bodo simpatičen izraz. Jaz sem gotov. O vtisku, ki si ga napravil name pri prvem najinem srečanju, sem ti že povedal o veliki noči.«

Poslušal je ves čas napeto. »Če bi rekel, da sem lep,« je povzel, ko sem končal, »bi vedel, da se hliniš, da lažeš. Tako si se pa imenitno odrezal. Saj je vseeno, kakšen sem, glavno je, da sem sam s seboj zadovoljen. Da nisem lep, vem, grd pa tudi nisem. Tisto, kar si rekel o veliki noči, bo veljalo. Vselej sem se moral smejeti, kadar sem se spomnil. Toda, da povem, zakaj sem te vprašal. To je tako. Mnoga dekleta se delajo, kakor da me imajo rada. Pisarijo mi občudovalna pisma in pošiljajo pozdrave pod vsemi mogočimi prevezami: za božič, za novo leto, za veliko noč. Če bi ne bil to, kar sem, bi me nobena še pogledala ne. Ženske imajo dober nagon, pa so zaslutile, da moje ime danes že nekaj pomeni. Tega se tudi sam zavedam in sem ponosen.«

»Se nisem končal,« je začel po kratkem presledku. »Letos o veliki noči me je povabil neki moj bivši profesor na kosilo. Pred leti bi me ne. »Le čakaj,« sem sklenil, »maló ti zagodem«. In sem prišel namesto ob dveh šele ob treh. Ob prihodu so me pogledali, kakor da sem padel z Marsa. Kar vidno jim je odleglo. Gospa se je v zadregi opravičevala, da kosilo ne bo več dobro. Hčerka je sku-

šala prikriti zmedenost s hrupnim navdušenjem: Obesila se mi je za pod pazduho in me odvedla v obednico. Tu je bilo že vse kakor za svatbo. Obskakovala me je kakor srna, hoteč vedeti vse mogoče: če kaj pišem, kakó pišem, kako se mi godi, če hodim v gledališče. Hvalila me je na vsó moč in sploh: najljubše da so ji moje stvari. Še med obedom sem imel največ opravka z njo. »Le čakaj, tudi tebe izplačam,« sem sklenil in že sem imel načrt. Prilika se je kmalu nudila. Po obedu se je stari za hip odstranil, gospa je odšla v kuhinjo pogledat kavo. Ostala sva par trenutkov sama. Tedaj jaz: »Nekaj bi te rad vprašal?« — Ona, iznenadeno, ker sem jo prej vikal: »Prosim, izvolite!« — Jaz: »Ali me imaš kaj rada?« — Ona, v vidni zadregi: »Zakaj pa ne? Da, imam!« — Jaz: »Zares?« — Ona: »Zares.« — Jaz: »Prav zares.« — Ona: »Prav zares.« — Jaz: »Zdaj povej pa po pravici: Ali sem lep?« S tem sem jo zmedel tako, da je zardela do temena; zajecjajala je: »Dopadeš se mi — čeden ste.« — Jaz nato: »Hm, samo čeden — lep pa ne?... Dobro, pa mi povej, če bi me marala za moža?« Kri ji je bušila v glavo s tako silo, da se je v hipu vsa oznojila. Ni vzdržala mojega pogleda. Vendar je odgovorila: »Bi; zakaj ne?« Toda nisem odnehal. Prijel sem jo za obe roki in govoril počasi, kakor bi zbadal s šivanko: »Praviš, da bi me marala, čeprav sem samo čeden... Meni se pa zdi, da se ti dopade samo — moje ime...« Ošvrknila me je z ostrim pogledom in odvrsala iz obednice... Mor-da to ni bilo lepo od mene, toda kaj sem hotel. Izplačal sem jo... Zdaj veš, zakaj ji pišem, če me ima rada. Vem, da ne bo užaljena; nasprotno, še ponosna bo. Ženske so že take. Ne vse. Zato bom vzel, če se oženim, preprosto delavko. Nalašč.«

O polnoči sva se preselila v kavarno. Fin de siècle! Radi godbe, je dejal. Komaj je vstopil, že ga je hrupno pozdravila družba razposajenih slovenskih visokošolcev. Po naročilu dr. Dimnika, poznejšega odvetnika v Krškem, je godba takoj prenehala in zaigrala tuš. Cankar pa ni bil razpoložen. Popivši svoj obligatni čaj, se je poslovil. Ob slovesu je še zaklical za menoj: »Jutri bom pa sam. Pridi gotovo!« (Dalje prih.)

vez, morale bi jih pa sedaj ravno tako prevzeti, če bi hotele ostati v »Zvezi narodov«. Poljski predlog je precej splošen, vendar je pa velikega načelnega pomena. Koliko bo imel neposrednih in takojšnjih praktičnih posledic, je težko reči, treba bo počakati. Neprilichno je, da sedaj v »Zvezi narodov« ni ravno Nemčije, ki je najbolj interesirana na varstvu narodnih manjšin, ker je skoro 1/3 nemškega naroda raztresenega po drugih državah in bi zlasti Nemčija, če bi bila res demokratična kot je bila za časa Stressemanna in Brüninga, v »Zvezi narodov« lahko vodila gibanje za manjšinsko varstvo. Položaj Nemcev je prav enak položaju Slovencev, ter je tudi več kot 1/3 vsega slovenskega naroda v Italiji in Avstriji. Res je poljski predlog predlagan v močno neugodnem času, vendar je vprašanje sproženo in ne bo kar tebi nič meni nič moglo izginiti. Varstvo manjšin je izraz resnične demokracije. Če prihaja to vprašanje zopet na dan pred samo »Zvezo narodov« današnji dan, ko leži nad Evropo mrak diktatur, samozancev in zabitih nacionalizmov, je povrh poljski predlog dokaz, da tudi v sedanjih časih tli v globinah evropske duševnosti demokratična misel in da bo zopet oživela z novo močjo ter da se bliža konec teme, ki leži nad velikim delom Evrope. Ko pride novi dan, bo zasijal tudi Slovincem.

Klic slovenske krvi!

Kakor poročajo antifašistični listi, vodijo Slovenci in Hrvatje v Italiji vztrajno in trdo borbo proti raznarodovanju. To obrambo smatra fašizem za boj proti italijanski državi in s tem izgovorom vse huje preganja slovensko in hrvaško prebivalstvo v Primorju in na Goriškem. Kljub temu pa so fašisti tako predrzni, da svojo raznarodovalno politiko in nasilja kljub vsem neovrgljivim dokazom — tajé.

Tako trdi milanska »La Sera«, v polemiki z nekim pariškim dnevnikom, češ, da ni res, da bi fašizem prepovedal rabo slovenskega in hrvaškega jezika, ki ju prezirljivo imenuje »dialekt«, narečje. Toda ne samo, da sta ta dva jezika prepovedana, marveč so tudi vse šole, društva in celo knjižnice v teh jezikih v Italiji uničene; celo petje na njihovi lastni zemlji jim je prepovedano. V javnih prostorih, v bolnišnicah itd. je treba plačati za vsako izgovorjeno slovensko besedo globo do 5 lir za besedo! Slovenci in Hrvatje marljivo zbirajo dokumente vseh teh in podobnih nasilnih dejanj zatiranja njihovega jezika in njih narodne posebnosti. Slovensko petje v javnem prostoru jim je zločin proti fašizmu in proti državi. Slovenske nabornike so zaprli, ker so prepevali v svojem jeziku. Zaradi enakega dejanja je bil v Gorici obsojen Ivan Gorup na 15 dni zopora in 250 lir globe. Neki Klun je dobil tri mesece zopora zaradi slovenske pesmi. V Buzetu učitelj pošilja otroke, ki ne znajo dobro italijanski, klečat na sol in jih tam pusti, dokler ne onemorejo. »La Sera« vsa taka in druga podobna nasilja taji in jih smatra za podtikanje in obrekovanje. Tako predrzen je ta list, da trdi, da slovenski duhovniki preganjajo Italijane! Taji tudi, da rimska vlada izganja slovenske kmečke družine iz njihovih domačij v notranjost Italije, v slovenske domove pa naseljuje italijanske koloniste. To se vrši vse v velikem obsegu. Najprej so izgnali vse slovensko učiteljstvo in uradništvo z rodnih tal, slovenski duhovščini zagrenjujejo obstanek, zdaj so se pa spravili na kmečko prebivalstvo, dokler ne zatro zadnji obupni krik — umirajočega slovenstva!

Spominjajte se
našega
tiskovnega
sklada!

Slovensko trgovstvo za demokracijo

Zveza trgovskih združenj je imela v nedeljo uspelo zborovanje v Konjicah. Kakor vsi stanovi, tudi trgovstvo občutno trpi v sedanjih razmerah. Zato je povsem razumljivo, da se je poleg čisto trgovskih zadev uveljavila na zborovanju tudi zahteva »za izvedbo prave demokracije po organiziranih stanovih, torej stanovske demokracije.« Ta izjava našega trgovstva ne bo ostala brez odmeva tudi v drugih slojih slovenskega naroda.

Da pa pridejo organizirani stanovi po svoji skupni gospodarski zbornici do veljave na demokratičnem načelu, je edina pot zahteva po dvodomnem sistemu, ki naj stanovsko demokracijo in pravo demokracijo medsebojno dopolnjuje.

»Slovenija« nima namena ustanovljati politično skupino in delati propagando za kak politično-strankarski program — niti odkrito niti prikrito. Njen namen je: z vidika naših dognanih narodnih interesov in prave demokracije ter duhovne strpljivosti motriti naše javno življenje in se boriti proti zlorabi in izdajstvu idealov in načel, ki jih proglašamo kot vodilna in bi nam tudi morali biti vodilna. Kdor je mnenja, da nam je tak vsestransko neodvisen, strankarsko nevtralen list potreben, in kdor želi, da se list zunanje in vsebinsko dvigne, ga vljudno vabimo, da nas gmotno podpre s tem, da postane naš redni naročnik-plačnik.

Aretiran in baje tudi obsojen radi špijonaže

V začetku meseca junija t. l. je bil na meji med Ratečami in Trbižem aretiran od italijanskih obmejnih straž Franc Jerše, star 37 let, stanujoč v Ratečah št. 27. Jerše je oče šestero nedoraslih otrok in se je, odkar je bival v Ratečah, bavil z branjerijo. Pred kakšnimi tremi leti je bil odpuščen iz službe na trbiški železniški postaji, kjer je bil zaposlen kot uradnik. Nastanil se je potem v Ratečah in se skromno preživljal s tem, kar je zaslužil z branjerijo. Vzrok aretacije ni znan. Jerše je imel, kot vsi Ratečani, obmejno prelaznico in ko je nekega dne prekoračil mejo, se ni več vrnil. Kje se nahaja in kaj se godi z njim ni znano. Po izjavah brigadirja obmejne karabinjerske stražnice v »Fusine-Laghi«, je bil od izrednega sodišča že obsojen na 4 leta ječe. Vendar pa do danes ni nikakšnih točnejših vesti o usodi aretiranca. Potrebno bi bilo, da se za aretiranca, ki je naš državljan, zainteresirajo jugoslovanske oblasti.

»Istra.«

Listnica uredništva.

Borec, Lj. — Prosimo za točen naslov.
Bojevnik, Mar. — Hvala, toda pri najboljši volji ne moremo priobčiti. Informacije bomo porabili.
Sejmar. — Oglasite se še kaj.
Drugi dopisi pridejo postopno na vrsto, kolikor so za javnost.

»Slovenija« se zavzema za pravo, čisto demokracijo v javnem življenju, za to, da se v praksi uveljavijo načela, ki se v teoriji proglašajo kot vodilna. Odločno borbo hoče voditi proti vsakemu slepomušenju v načelnih vprašanjih in proti dvoživkarstvu v narodnem življenju.

»Slovenija« hoče postati glasnik vseh stremljenj, težočih po duhovni svobodi in pravi demokraciji, po zbiranju in zenotenju naših sil v borbi za trajne pogoje našega obstoja kot narod. Kdor je z nami enih misli, ga prosimo, da se spomni svojih dolžnosti do lista.

MALI ZAPISKI

Prepovedana knjiga.

Ministrstvo za notranje stvari je prepovedalo uvažati in širiti knjigo »Braunbuch über Reichstagsbrand und Hitlerterror«.

Osumljen špijonaže in aretiran.

V drugi polovici julija so Italijani aretirali Josipa Tofa, 26 let starega, doma iz Rateč št. 37. Ko je šel od doma na rateške skupne pašnike, ki so na italijanskem ozemlju, se je spotoma ustavil na neki vzpetini in počival. Italijanska straža, ki je stalno okrog obmejnih vojaških naprav, ga je opazila in ga takoj aretirala. Osumljenega špijonaže so Tofa dolgo časa zasliševali, ga preiskali in dobili pri njem tudi nekaj papirja, kar je bilo za aretiranca zelo obtežljivo. Vendar pa ni imel pri

Razširjajte naš tednik
in
spominjajte se tiskovnega sklada!

sebi nobenega svinčnika ali kaj podobnega, s čimer naj bi si bil zapisoval. Na intervencijo rateškega župana je bil po 24urnem zaporu izpuščen.
»Istra.«

»Pristna« bojišča.

Italijanska vlada, ki ne ve, kaj bi počela z zlatom, ki obiluje v njenih blagajnah, se je odločila, da bo dala celo vrsto bojišč iz svetovne vojne restavrirati v obliki, kakršno so imeli tedaj. Pred kratkim so otvorili z velikimi slavnostmi bojišče na Monte Grappi, in sicer tako zvano galerijo Viktorja Emanuela, ki so jo vojaki zgradili l. 1917. Sedaj je opremljena kakor takrat, samo topove in strojnice morajo pripeljati tja.

Budžetski deficit 4 milijarde plus pasiva trgovinske bilance 3 milijarde plus deficit itd.

»Istra.«

Vojaška zarota

v Grčiji je bila odkrita in sta bila aretirana dva generala in več višjih častnikov, ki so hoteli vzpostaviti diktaturo generala Plastirisa.

Rojaki, pravi Slovenci, ki Vam slovenstvo ni prazna beseda, spominjajte se tiskovnega sklada za naš tednik! Prispevke pošiljajte na upravo tednika »Slovenija«, Ljubljana, Wolfova ulica 12. Naš čekovni račun pri poštni hranilnici ima št. 16176. Vsak prispevek za naš tiskovni sklad je dokaz, da je darovalec vojšček v slovenskih okopih.

Vse časopise domačinov

v Tunisu in Maroku je francoska vlada prepovedala. Teh je 314. Tudi znamenje časa!

Med mesto sladkorja

so začeli uporabljati kmetje v okolici Vrbsa, ker je sladkor predrag. Prav kakor med svetovno vojno.

Tudi v Bolgariji je vlada Georgijeva

internirala prve svoje pol. nasprotnike. Posvarjeni pa so vsi bivši vodilni politiki, da jih čaka ista usoda, če ne prenehajo s kritiko vladnega dela.

Zadnjih 40 italijanskih častnikov,

ki so bili v Albaniji za instruktorje, je zapustilo Albanijo.

Resnejši in globokeje misleči ljudje med nami so utihnili. Otopeli so in stoje ob zidu. Brez žrtev ni boljšega življenja, brez trpljenja ni odrešenja. Kdor odpre oči in jasno in brez strahu pogleda v življenje občestva, v katero spada sam, se bo zavedel in se mu bo zbudila vest in zavest dolžnosti — če ni moralno pokvarjen in ni koristolovec, ne smrdljiva cunj, ki jo vlačijo veter po cestnem blatu; ne bo imel gobeždal za preroke in ne žlobudranja puhloglavecev za razodetje.

Urednik in izdajatelj Fran Radešček v Ljubljani.